

Učiteljski Tovariš

Glasiló „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in **Engelbert Gangl**

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: Regulacija učiteljskih plač. — M. Poklukar: Olajšave. — Jakob Dimnik: Jezikov nauk v prvem šolskem letu. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva. — Gospodarski program.

Regulacija učiteljskih plač.

1. Štajarsko.

Nestrpno smo čakali, kako reši deželni zbor pereče vprašanje o izboljšanju učiteljskih plač. Toda ne le posredno interesovani, t. j. učiteljstvo samo, temveč vsi sloji, kateri imajo srce za pravico in čut domovinske ljubezni, so se gorko zanimali za to zadevo; zakaj učiteljstvo, ljudskošolsko učiteljstvo posebe, je med nami nositelj prosvete ter gospodarskega in socialnega napredka. In ta steber svojemu narodu, deželi in državi je dosedaj — stradal, ako nočemo rabiti za pomanjkanje najpotrebnejših gmotnih sredstev kakšne fraze.

Sicer tudi novi regulacijski zakon ni odpravil vseh napak, katere tlačijo učiteljstvo, niti ni uvedel vseh popboljškov, od katerih ima učiteljstvo zakonite pravice; vendar se je storilo nekaj, v kolikor pripuščajo deželne finance in splošno razmerje.

Zakon, ki ga je predložil kombinirani finančni učni odsek dež. zboru, se glasi:

Člen I. Členi I. do VI. zakona z dne 3. vel. travna 1874 ter § 27. in 73. zakona z dne 4. svečna 1870 stopita iz veljave ter pridejo na njih mesto naslednja določila:

§ 1. Kategorija podučiteljev in podučiteljic se opusti.

§ 2. Od 1. mal. srpana 1899 se določijo letne plače stalno nameščenih učiteljev na javnih ljudskih šolah po štirih stopnjah, in sicer: 1.) V mestu Gradcu z 850 gld., 950 gld., 1050 gld. in 1150 gld.; 2.) na šolah prvega krajevnega razreda s 700 gld., 800 gld., 900 gld. in 1000 gld.; 3.) drugega krajevnega razreda s 600 gld., 700 gld., 800 gld. in 900 gld. in 4.) tretjega krajevnega razreda s 500 gld., 600 gld., 700 gld. in 800 gld. V vsako teh višjih stopenj pridejo oni učitelji, kateri so postali stalni po pravomočnosti tega zakona v 10., oziroma 20. in 30. službenem letu, računši s prvim dnem meseca, ko so dosegli izpričevalo učne sposobnosti. Učitelji pa, ki so bili stalni pred pravomočjo tega zakona, se uvrste takoj v drugo plačilno stopnjo, oziroma v tretjo, ako imajo 20. ter v četrto, ako imajo 30. služeno leto.

§ 3. Stalno nameščeni učitelji (učiteljice) dobivajo od pet do pet let starostne doklade po 100 gld., ako službujejo nepretrgano in z zadostnimi uspehi.

§ 4. Učiteljskemu osebju, ki je dobivalo starostne doklade že pred pravomočjo tega zakona, se iste dopolnijo na 100 gld. Stalni podučitelji (podučiteljice) ter provizorični učitelji (učiteljice) dobijo za dosedanje stalno službovanje eno tretjino.

§ 5. Za pripoznanje starostne doklade onim učiteljem (učiteljicam), kateri so postali stalni šele po pravomočju tega zakona, je merodajen prvi dan prihodnjega meseca, odkar so dobili izpričevalo učne usposobljenosti.

§ 6. Ne zavleče se pa pripoznanje poznejše starostne doklade, če se predidóča tudi ni dovolila v navadnem času.

§ 7. Starostne doklade, katere pripoznava dež. šol. svet, ne smejo presegati zneska 600 gld. ter se vračunijo k pokojnini.

§ 8. Ravnatelj, nadučitelj in stalni učitelji, kateri so šolski voditelji, imajo pravico do opravilne doklade. Ista se istotako vračuni k pokojnini. Dobivajo pa ravnatelj trirazrednih meščanskih šol letnih 200 gld. ter za vsako nadaljnjo vzporednico po 25 gld.; vendar ne sme opravilna doklada meščanskega ravnatelja presegati 300 gl. Voditelji, oziroma nadučitelji eno- in dvo razrednic dobe letne opravilne doklade 75 gld., za vsak razred na več razrednicah pa po 25 gld.; več nego 200 gld. vendar ne sme znašati opravilna doklada učiteljev.

§ 9. Učiteljsko osebje, katero ima le zrelostno izpričevalo, dobi letne nagrade (remuneracije) 420 gld., oni pa, kateri imajo sicer izpit učne usposobljenosti pa so vendar začasni učitelji, dobe s prvim dnem prvega meseca po izpitu plačo najnižje stopnje dotičnega kraja. Pomožni učitelji, kateri nimajo nikakega izpričevala, dobivajo letno nagrado 360 gld.

§ 10. Vdova in otroci v aktivni službi umrlega učitelja imajo pravico do konduktnega prispevka v znesku 250 gld.

§ 11. S 1. mal. srpanom začeni se razdele letne plače učiteljic na javnih ljudskih šolah v dve stopnji, in sicer v Gradcu s 850 in 950 gld., na šolah prvega krajevnega razreda s 700 in 800 gld., na šolah drugega krajevnega razreda s 600 in 700 gld., a na šolah tretjega krajevnega razreda s 500 in 600 gld. V višjo stopnjo pride učiteljica, katera postane stalna šele po pravo-

močnosti tega zakona, po 10. službenem letu; učiteljice pa, ki so bile že pred tem zakonom stalne, se takoj pomaknejo v višjo (drugo) plačilno stopnjo. Sicer pa veljajo določbe § 3. do vključno § 9. tudi za žensko učiteljsko osebo.

§ 12. Omožitev nadučiteljice ali učiteljice ima navadno veljati za prostovoljni izstop iz službe. Izjemno zamore dež. šol. svet po zaslišanju okrajnega in krajnega šolskega sveta iz posebnih ozirov dovoliti omožitev učiteljice z učiteljem.

§ 13. Nagrada učiteljev veronauka, kakor jo dovoljuje § 6. zakona z dne 14. grudna 1888, se proračuni po tretji plačilni stopnji dotične šole; zato pa je smatrati vsak vzporedni razred odločilnim glede nagrade.

§ 14. V svojih prejemkih ne sme biti nobena učiteljska oseba prikrajšana. Ako bi tedaj imel kateri učitelj (učiteljica) že sedaj višje dohodke, nego mu jih prisoja novi zakon, dobiva primanjkljaj kot dopolnilno doklado, dokler ne stopi v višjo plačilno stopnjo.

V členu II. tega zakonskega načrta se pove, da stopi zakon v veljavo s 1. mal. srpanom 1899, deželnemu odboru pa se naroča, da se pri reviziji krajevnih plačilnih razredov, katera revizija se izvrši še letos, uvrsti 20% vseh šol v prvi, 40% v drugi in 40% v tretji plačilni razred. Istotako se poziva deželni odbor, da zviša s 1. mal. srpanom 1899 učiteljicam ženskih ročnih del nagrado za 15%, v katero svrhu se da deželnemu odboru 3600 gld. na razpolago. Nadalje se naroča deželnemu odboru, da se posvetuje z naučno oblastjo glede pomnoženja okrajnih šolskih nadzornikov, ter se dovoli, da bo dobival tudi šolski vodja, kateri začasno nadomešča okrajnim nadzornikom imenovanega nadučitelja, isto opravilno doklado.

K § 2. je predlagal poslanec Robič zvišanje začetne najnižje plače od 500 gld. na 600 gld. Za ta predlog pa so glasovali razen Slovencev le trije nemški poslanci ter je bil zato tudi odklonjen.

2. Moravsko.

Na Moravskem so se z 21. sušcem t. l. uredile učiteljske plače nastopno:

I. vrsta. Meščanskošolski učitelji imajo po 850, 900, 1000 gld. (v posameznih skupinah je 40, 30 in 30%). Starostne doklade: 4 po 100 gld., 2 po 150 gld. Opravilnina ravnateljcev 200 in 300 gld.

II. vrsta. Ljudskošolski učitelji imajo po 600, 700, 800 gld. (40, 30 in 30%). Starostne doklade, začeni z dnem prvega stalnega nameščenja: 1. do 4. po 80 gld., 5. in 6. po 100 gld. Opravilnina: 50 gld. za 1 razrednice, 100 gld. za 2 do 4 razrednice, 200 gld. za 5 in več razrednice.

III. vrsta. Podučitelji z zrelostnim izpričevalom dobe 450 gld., s sposobnostnim izpričevalom 500 gld. in pravico do petletnic od dne prvega stalnega nameščenja v višini II. vrste.

Ta zakon stopi v veljavo z dnem 1. prosinca 1899. l. Deželni proračun za leto 1899. se je s tem obtežil za 783.000 gld.

Pokojnina se je uredila po določilih, ki veljajo za državne uradnike, vendar se ne všttevajo v pokojnino leta pred sposobnostnim izpitom. Po 10. službenih letih dobi učitelj 40% končne plače; nadalje se poveča pokojnina z vsakim letom za 2%. Dedičem umrlega učitelja gre

četrtletnina za pogreb. Učitelji plačujejo v pokojninski zaklad prvo leto 20%, vsako nadaljnje leto po 3%. Pokojnina vdove znaša 40%, donesek za vzgojo vsakega otroka 8% zadnje plače učiteljeve. Pokojnina vdove in vzgojnine otrok ne smejo skupaj presežati 80% zadnje všttevne učiteljeve plače.

Žal, da se vnetim zagovornikom učiteljstva ni posrečilo, da bi bili pridobili večino deželnega zbora za nameravano povišanje starostnih doklad II. vrste na 100 gld., za krajevne doklade in za posebne zaslužne doklade po 100, oziroma 200 gld. onim učiteljem, ki služijo 20 let, pa niso dobili voditeljske službe.

Pri debati se je poudarjalo med drugim tudi to-le: „Samo ta narod napreduje, kateri svoje učiteljstvo časti in mu nudi pripomočke k poštenu eksistenci. L. 1866. so nas premagali pruski učitelji; Špansko nazaduje, ker ne skrbi za primerno prosveto. Duševna posest ostane vsem našim potomcem.“

3. Galicija.

Gališki deželni zbor je sprejel uravnavo učiteljskih plač. Učiteljstvo se razdeli na štiri vrste: v I. vrsti je učiteljstvo levovsko in krakovsko z 900—800 gld. letne plače; v II. vrsti so učitelji 30 večjih galiških mest z 800, 700 in 600 gld. na leto; v III. vrsti so učitelji ostalih 130 mest z 700, 600 in 500 gld. letne plače; v IV. vrsti je plača 500, 450 in 400 gld. Suplenti dobivajo 300 gld. na leto. Deželni proračun se je obtežil za 344.372 gld. Kaplja na vroči kamen!

4. Gorenja Avstrija.

Deželni zbor gorenjeavstrijski je dovolil do zakonite ureditve učiteljskih plač stalnim učiteljem od 1. prosinca 1899. l. nadalje nastopne letne doklade: Vsem stalnim meščanskošolskim podučiteljem (podučiteljicam) po 100 gld., vsem drugim stalnim učiteljem (učiteljicam) po 50 gld., voditeljem 1 in 2 razrednic razen tega opravilnine po 50 gld. Te doklade so začasne in se ne všttevajo v pokojnino. Začasni podučitelji (podučiteljice) dobe, ako imajo samo zrelostno izpričevalo, remuneracijo letnih 400 gld., s sposobnostno preizkušnjo pa po 500 gld. Do sedaj so imeli vsi taki učitelji po 400 gld. letne remuneracije. — Z nadaljnjim zakonom se je uredila stanarina za vse učitelje, ki imajo pravico do nje (to so vsi oni učitelji, ki nimajo prostega stanovanja). Ta stanarina znaša v krajih z več nego 10.000 prebivavcev in v zdraviliščih 25%, v krajih z več nego 2000 do 10.000 prebivavcev 20% in v krajih z 2000 ali manj prebivavci 15% stalne plače brez doklad. Do sedaj je znašala postavna stanarina sploh 15% letne plače. Večja potrebsčina za pokritje te regulacije znaša 85.400 gld.

5. Salcburško.

Deželni zbor salcburški je dne 21. mal. travna 1899 uredil učiteljske plače tako-le:

Letna plača učiteljev in katehetov v Salcburgu in Halleinu znaša od 4. do 11. službenega leta 700 gld. (do sedaj 800 gld.), od 11. do 21. službenega leta 800 gld., pozneje 900 gld., v drugih krajih od 4. do 10. službenega leta 600 gld., od 11. po sposobnostnem izpitu prebitega službenega leta pa 700 gld. — Meščanskošolski učitelji dobivajo od 4. do 11. službenega leta 900 gld., od 11. do

21. službenega leta 1000 gld., pozneje 1100 gld. — Začasni učitelji na meščanskih šolah: brez preizkušnje 50 gld., s preizkušnjo 100 gld. osebne doklade. — Petletnice za ljudskošolske učitelje: 3 po 80 gld., 3 po 100 gld.; za meščanskošolske učitelje: 3 po 125 gld. — Opravilna doklada: 1 razred 50 gld., 2 razreda 100 gld., 3 razredi 150 gld., 4 razredi 250 gld.; meščanskošolski ravnatelj 250 gld., ravnatelj na meščanskih in ljudskih šolah 300 gld. — Šolski voditelj ima pravico do prostega stanovanja, obstoječega najmanjše iz 2 sob in primernih postranskih prostorov; ako nima prostega stanovanja, dobi stanarino: v stolnem mestu 35°%, drugod 30°% vsakokratne letne plače. Stalnim učiteljem gre z ozirom na kraj in službeni čas stanarina 60—200 gld., meščanskošolskim učiteljem 150—250 gld. — Učitelji brez zrelostnega izpričevala dobivajo remuneracijo 360 gld., z zrelostnim izpričevalom 450 gld. brez ozira na kraj službovanja, po sposobnostnem izpitu 3 leta po 550 gld.; okrajni pomožni učitelji dobe za čas potovanja mesečno doklado 10 gld. — Naslov „podučitelj“ odpade; ostanejo torej začasni pomožni učitelji, pomožni učitelji in začasni učitelji; zadnji dve vrsti imata prosto stanovanje ali v Salcburgu 90 gld., v večjih krajih 60 gld., drugod 30 gld. letne stanarine. — Pokojninski zaklad: 10°% od prve vštene plače in od vsakega izboljšanja, razen tega 2°% na leto. Ako umrje učitelj(ica) pred 10. službenim letom, ki se mu všteta v pokojnino, ali če dobi v tem času odpravnino, ali če se učiteljica omoži po 10. vštvenem letu, tedaj se vrnejo tem osebam ali njih dedičem vplačani zneski.

6. Šlezija.

Do regulacije, ki se bo izvršila prihodnje leto, bodo dobili za l. 1899. meščanski učitelji po 150 gld., ljudski učitelji po 100 gld., podučitelji meščanskih šol po 80 gld., podučitelji in pomožni učitelji ljudskih šol pa po 60 gld. doklade. Poleg tega ostane pa tudi še nadalje dne 7. svečna 1898. l. dovoljena osebna doklada. V pokritje vseh teh doklad se postavi v proračun za l. 1899. 100.000 gld. Za povišanje remuneracij učiteljicam ženskih ročnih del se dovoli 8000 gld. kredita.

7. Kranjsko.

Tistim ljubljanskim učiteljem, oziroma učiteljicam, ki so bili imenovani za Ljubljano po 1. prosincu 1891. l. in imajo vsled tega petletnice po 40 gld., dočim imajo vsi, ki so bili pred 1. prosincem 1891. leta v Ljubljani stalno nastavljeni, petletnice po 60, oziroma 50 gld. — je dovolil deželni zbor k vsaki petletnici po 20, oziroma 10 gld. doklade. Ta doklada se pa ne ušteva v pokojnino in odpade pri eventualni regulaciji petletnic.

Tistim učiteljem in učiteljicam, kateri so pri regulaciji učiteljskih plač l. 1898. manj prejeli, kakor znašajo prejše plače v 11. deželnozborski seji dne 25. svečna 1897 z dovoljenimi draginjskimi dokladami in podporami vred, je v smislu deželnozborskega sklepa z dne 26. svečna 1898 posledodobno izplačati, kar so premalo dobili.

8. Idrija.

C. kr. poljedeljsko ministrstvo je potrdilo predloženi status učnega objekta rudarske šole v Idriji z 11. stalnimi službami in z dvema mestoma extra statum ter določilo za posamezne službe to-le: I. plačilni razred: (ravnatelj in hkrati prvi učitelj) plače 800 gld., opravilne doklade

200 gld. in prosto stanovanje; II. plačilni razred: (veroučitelj) 700 gld., drugi učitelj ali učiteljica 760 gld., tretji učitelj ali učiteljica 630 gld.; III. plačilni razred: četrti, peti, šesti in sedmi učitelj ali učiteljica 600 gld., učiteljica ročnih del extra statum 550 gld.; IV. plačilni razred: osmi, deveti, deseti in ednajsti učitelj ali učiteljica 500 gld., začasno nameščena učna oseba extra statum 400 gld., otroške vrtnarice 360 gld. Drugo do ednajstega mesta je namenjeno pet moškim in pet ženskim učnim osebam; ako pride ženska učna oseba v II. razred, dobi 90°% plače za moško učno osebo. Moške učne osebe dobe 100 gld. aktivitetne doklade in šest petletnic à 50 gld.; ženske učne osebe 80 gld. aktivitetne doklade in petletnice po 40 gld.

9. Koroško.

Koroški deželni zbor je sklenil: Učiteljske plače se razdele v tri razrede in sicer: v plače I. vrste z 800 gld., II. vrste s 700 gld., III. vrste s 600 gld. Plače nadučiteljic in učiteljic se odmerijo z 80°% učiteljskih plač. Podučitelji in podučiteljice bodo dobivale po 400 gld. V I. plačilni razred bo uvrščenih 20°%, v II. plačilni razred 30°% in v III. plačilni razred pa 50°% učnih oseb. Ravnateljem 8razrednih ljudskih in meščanskih šol gre na leto po 200 gld. opravilne doklade, ravnateljem samostojnih meščanskih šol pa po 150 gld. Voditelji enorazrednih ljudskih šol bodo dobivali po 50 gld. opravilne doklade, pri večrazrednicah pa za vsak razred po 30 gld. več, vendar ne sme znašati vsa opravilna doklada več kakor 150 gld. V pokojnino se všteta vsa plača, petletnice in opravilne doklade. V pokojnino se všteta tudi vsa službena leta po prebitem izpitu učne usposobljenosti in pa dve leti začasnega službovanja pred usposobljenostnim izpitom.

Kdor gre v pokoj, dobi za prvih deset službenih let 40°% svojih dohodkov in za vsako naslednje leto pa 2°%. Službeni čas, ki znaša več kakor šest mesecev, velja pri odmerjenju pokojnine za vse leto.

Za učno osobje samostojnih meščanskih šol in višjih treh razredov 8razrednih ljudskih in meščanskih šol se določita dva plačilna razreda in sicer: I. razred s 1000 gld. in II. razred z 900 gld. na leto. Žensko učno osobje dobiva 80°% od plače, ki je odmerjena učiteljem. V I. plačilni razred bo uvrščenih 40°%, v II. pa 60°% učnih oseb.

10. Dalmacija.

Deželni odbor je predložil zakonski načrt, s katerim se povišajo meščanskim učiteljem plače od 700 gld. na 800 gld. Regulacija plač ljudskih učiteljev se odloži za toliko časa, da bo vlada rešila deželnozborski sklep ter izjavila na podstavi tega sklepa, koliko namerava prispevati država podpore za ljudsko šolstvo te dežele.

11. Tirolsko.

V tirolskem deželnem zboru so sprejeli predlog, da se vsem učiteljem, ki so bili do leta 1894. stalno nameščeni ter imeli pravico do desetletne doklade, dovoli dodatek k plači v višini desetletne doklade (40 gld.); nadalje, da se dovoli 4000 gld. kot podpora učiteljem, ki so vsled posebne stiske potrebni podpore.

Učiteljske plače se razdele po novem zakonu v tri plačilne razrede. V I. plačilnem razredu je glavno mesto in še par drugih večjih mest. V II. plačilni razred so

uvrščeni kraji, ki imajo nad 400 šolskih otrok in vsi kraji, ki imajo pod 400 šolskih otrok so v III. plačilnem razredu.

Učitelj zadnjega plačilnega razreda ima 400 gld. plače. Po desetletnem zadovoljivem službovanju dobi 40 gld. in čez pet let potem pa 20 gld. krajevne doklade. (Po petnajstletnem zadovoljivem službovanju na istem mestu avanzuje torej za 60 gld.!) Poleg tega ima učitelj na deželi kot voditelj še 10 gld. doklade. V prav ugodnem slučaju pride v 15. letih na 470 gld. Po preteku 20 let (II. decenij) dobi zopet 40 gld.; po preteku 30 let (III. decenij) zopet 40 gld. in če službuje 30 let na istem mestu, dobi še 20 gld. krajevne doklade. Najvišja plača znaša v 30. letih 570 gld.! Velikansko! Velikodušno!

Poleg te plače ima učitelj tudi pravico do prostega stanovanja, in če pa tega ni, dobi pa 15% od plače kot stanarino.

Vsak učitelj mora biti seveda tudi orglavec in tudi cerkovnik. Ta služba nese v ugodnem slučaju 50 gld. na leto. Za to nagrado mora pa učitelj poučevati pevce in kupovati muzikalije.

Ako znaša orglarska služba več kakor 50 gld., mora učitelj po § 61. polovico tega poviška občini vrniti. Če nese n. pr. orglavska služba 100 gld., dobi učitelj 75 gld., občina pa 25 gl. Občina plača torej učitelju $375 + 25 = 400$ gl. V nekaterih krajih nese orglavska in cerkovniška služba 300 do 400 gld. Ker dobi učitelj le 50 gld., zasluži torej ta trpin občini v teh krajih na leto 125, oziroma 170 gld.

Učiteljstvo plačujejo občine. Če pa v občinski blagajnici ni denarja, mora pa učitelj čakati na svoje krvavo zaslužene novce! Pripeti se celo, da učitelj vse leto ne dobi svoje plače!! Tako se godi koncem XIX. stoletja učiteljstvu v sveti deželi Tirolski! Učitelj dela in trpi kot tlačan, drugi se pa masté ob njegovih žuljih! Ni čuda torej, da je začelo vreti med tirolskim učiteljstvom; pa ne samo med učiteljstvom, ampak tudi med ljudstvom, in to nekaj pomeni. Gorje nasprotnikom šole in učiteljstva, kadar se zbudi „rdeči tirolski orel“!

12. Predarlško.

Novi zakonski načrt določuje take-le plače: A. za učitelje: 750, 600, 500 in 400 gld.; B. za učiteljice: 600, 500, 400 in 300 gld. Kdor še nima učne usposobljenosti, dobi za 10% nižjo plačo (minimum: za učitelje 400 gld., za učiteljice 300 gld. Petletnice: 10% od plače Vse učno osebje dobiva stanarino in sicer na meščanskih šolah in na šolah prve plačilne vrste: 15%, na šolah ostalih plačilnih razredov pa 10% temeljne plače. Opravilna doklada: 20 gld. za vsaki razred. Meščanski učitelji dobe 800 gld. temeljne plače, 15% stanarine, 10% petletnih doklad in ravnatelj 300 gld. opravilne doklade.

13. Ogrsko.

Vse ljudsko učiteljstvo se uvrsti v XI. činovni razred državnih uradnikov. Poleg tega ustanovi vlada na lastne stroške več ravnateljskih mest in več konviktov za otroke ljudskih učiteljev.

Ko se je deputacija društva ogrskih učiteljev in učiteljic zahvalila ministru za to izboljšanje, je odgovoril minister: „Naloga in dolžnost samozavestne kulturne politike je, povzdigniti učiteljski stan na tisti nivó, brez katerega si v istini koristnega delovanja učiteljstva niti

misliti ne moremo, zato je njegova neovržna dolžnost, storiti sedaj za ljudske učitelje vse, kar je v njegovi moči.“ — Lepe besede! Zakaj jih ne čujemo tudi v Avstriji?

Olajšave.

Spisal M. Poklukar.

V.

Pretožnega stanja bednega učiteljstva pa ne olajša samo gmotno izboljšanje njegovo, temveč treba mu je dati i krepke moralne podpore, kakor jo nahajamo pri drugih stanovih. Če bi mu zvišali plače še trikrat toliko, kakršne ima, bi mu vendar vsak navaden seljan kakor izobraženec lahko zabrusil v brke zabavljico: „Kaj se bodete nosili učitelji, vi ste le za otroke!“ Ta izrek moramo sedaj prepogosto molče vtekniti v žep, ker so res tako urejeni današnji odnošaji v družbenem življenju, da učiteljstvo nima na človeštvo nikakega zakonitega vpliva več, kakor hitro izpolni šolska mladina usodno 14. leto. Takrat stopi iz šole in njene odvisnosti popolnoma prosta mladež v vsakdanji svet, in učiteljstvo ima k večjemu pogosto priložnost, da ga ravno v teh letih njegovi bivši lenuhi in nagajivci žalijo na najostudnejši način, ker vedo, da se jim ni sedaj in nikoli več treba bati šolskih kazni. Ta pojav opazimo pa povsod, kjer popolna odvisnost mahoma prehaja v popolno prostost kakor v tem slučaju.

Brezglavnim trumam to nič ne šteje, da ima učiteljstvo vso človeško prihodnost v rokah; ne pomislijo, da bodo iz učencev in učenk v 14. letih že možje in žene, gospodarji ter gospodinje, kateri bodo to znali, kar jih mi naučimo: one žive le trenutju ter cenijo le sedanjost, v kateri pa stoji učiteljstvo njim in njihovim napakam nasproti res brez najmanjšega vpliva in moči. Ni še prav dolgo tega, ko sta se poldorasla mladeniča izpozabila nad svojim nekdanjim učiteljem v taki obliki, da se nam skoraj pero ustavlja, to popisati; ali resnici na ljubo ter v podkrepilo svojim bodočim izvajanjem navedemo pretresljiv dogodek. Ponoči sta ga pričakala, ko se je vračal domov in — ubila, daleč zavlekla ter vrgla v prepad, ker jih je bil še v šolskih letih našvrkal z leskovko zaradi pobijanja ptičev, ali nekaj podobnega. Huda kazen jima je sledila; ali učitelj, dober vzgojitelj, se s tem ni oživil, temveč ostal je mrtev, in ljudstvo si še danes pripoveduje in kaže kraj, kjer se je zgodil uboj.

Na vsak način bode treba dati nekaj vpliva učiteljstvu tudi na odrasle, ker ta mu bode krepil veljavo v šoli, znamenitil klasifikacijo, da se ne bodo uradna izpričevala več po cestah trgala ali rabila v zavitke; škodilo pa ne bo nikomur. Okrajnim glavarstvom, sodiščem in zasebnikom je gotovo na tem, da so o ljudeh, s katerimi bodo imeli opraviti, dobro informovani in res se trudijo, da zadobe popolno sliko o njih ter zahtevajo izjav pri župnem in županskem uradu. Preslavna oblastva! Kdo pa Vas bo vendar temeljiteje obveščal, kot šolski vodja, na večrazrednicah pa učiteljski zbor? Nobeden v sedanjosti ne občuje toliko in tako neposredno z ljudmi, osobito z mladino, kakor učiteljstvo — ta uboga, pa za pravico in resnico vsa goreča četa. Nihče ne pride bolj v dotiko z množicami in nihče ne pozna iz lastne izkušnje človeške duše bolj kakor ono, ki živi in deluje

med narodom v najgostejših naselbinah. Ali Vam učiteljstvo ni tako zanesljivo, kakor prečastiti župni uradi ter če ne bolj, gotovo vsaj toliko, kakor županstva, kjer nahajate pogosto popolno neuke ter komaj svojega podpisu zmožne župane, kateri so običajno za nameček še gostilničarji ali trgovci, o katerih celo ribniški zbadljivci trdi: „Krompir je za eno leto, župan pa za tri!“ Učiteljstvo Vam veže njegova služba, utrjen značaj, zrela naobražba, vse njegovo bitje in žitje na to, da pomaga zatirancu do prava, da osreči človeštvo z istinitimi znanostmi za ta in ravno tako za oni svet. Sploh pa tako učiteljstvo, kakšno je sedaj, zasluži zaupanje od vsakogar, ko bi tudi že po svoji službi ne bilo vezano na nepristranost. Zato menimo, da bi bilo stvari jako koristno in neobhodno potrebno, ako bi učiteljstvo zadobilo zakonito moč do izdaje moralnih izpričeval odraščencem. Učiteljstvo bo z veseljem sprejelo to delo, ker si bode v svesti, da mu ono sicer ne prinese gmotnega dobička, pač pa neprecenljivo moralno zaslombo. Vsa ta izpričevala naj bodo brezplačne in nekolekovane uradne izjave o notranji vrednosti, šolski izobrazbi ter duševnih nagibih dotičnikovih; izdelati jih je šolskemu vodji, na večrazrednicah pa v dosego popolnosti vodji na podlagi konferenčnega sklepa; brezplačne in nekolekovane zato, ker se nam smili ljudstvo, katero je s plačili tako obloženo, da mu ne maramo nakladati novih bremen. V sledečem napišemo slučaje, v katerih bi se izdajala taka izpričevala ali izjave.

Kadar se zgodi kak zločin, vselej daje sodišču in porotam uradne izjave župnik in župan; v bodoče naj se zasliši še učiteljstvo. Očividno bo to lep korak k spoznanju resnice, katera je fundamentalna podloga sodiščem pri razsodbi.

Izselujejo se prepogosto v Ameriko, in to rapidno naraščanje izseljencev je treba zaježiti za časa. Umestno se nam zdi, da okrajna glavarstva zahtevajo od vsakega v prihodnjem, da se mora pred odhodom v novi svet izkazati z nravnostnim izpričevalom ali izjavo od šolskega vodstva o dušnem stanu za vso družino. Tu bi učiteljstvo izražalo jako uvaževanja vredne misli o izseljencih: imajo li oni tam pričakovati jasne sreče ali gotovega pogina, in glavarstva bi jih pri slabem priporočilu ne pustila črez morje ter tako rešila dotičnike in marsikako pridno roko in bistro glavico naši predragi domovini, v kateri bodo ostali črez nekaj let le starci, žene in otroci, ako se izseljenje ne omeji.

Oče hoče oprostiti svojega sina vojaščine ter mora v to svrhu prinesiti razna izpričevala, a o moralni novincevi vrednosti, ki je glavna stvar, ne vprašajo sedaj učitelja, kateri najbolje pozna njegovo bistvo. Komu je pomagano, če se oprostí postopač, ki morda svojega očeta desetkrat nabije vsako leto, je v nadlego soseski ter daje s svojo nerodnostjo vsem uradom obilo posla, a njegovo praznoto v vojski mora izpolniti med tem morda najvrlejši mladenič? Zato naj se v bodoče ne prezira pri oprostivah glasu iz šole, zakaj ta bo pravičen, ter nepristranski informator v vsakem slučaju.

Glavarstva dajejo koncesije raznim industrijalnim in obrtnim podjetjem, kakor: pravico ustanoviti mlin, žago, tvornico, gostilnico, prodajalnico itd.; povprašuje se pri tem za mnenje sosedu in županstva, a učiteljstva se ne spomni. Bi li ne bilo pravilno, da se za naprej vselej pozove učiteljstvo v dotičnem kraju, naj pove svoje misli glede novega obrta, saj je ono po deželi navadno naj-

zmožneje in pripravneje ter mu je sreča in blagor dežele v resnici pri srcu in tudi iz vsakdanje izkušnje ve, bo li novi zavod pospeševal nravnost in blagost, ali bo širil pogubo.

Po našem mnenju bi se morale izjave učiteljstva uvaževati pri vsaki podelitvi samostalne obrti, bodisi krojaštva, črevljarstva itd., zakaj ono bodoče mojstre pozna izza mladih let ter lahko izreče s precejšno gotovostjo, ali bo dotičnik moralno kos svoji nalogi kot vodnik pomagáčem in vajencem ali ne. Mojster-skaza ne koristi ne sebi, ne državi in ne človeški družbi, a škodi s konkurenco kolegom ter muči ljudi s skaženimi izdelki. Skaze bi izgibile, da se resno upošteva merodajen glas od učiteljske strani.

Živimo v napredni moderni državi. Tu stopajo čestokrat volivci na volišča, ali mnogo jih je, kateri še brati neznajo, take izkoriščajo spretni agitatorji prav dobro v svoje namene, in izvršena volitev se le redko more smatrati pravim izrazom ljudske volje. Tu gre šoli in učiteljstvu odločilna uloga; izraža naj se o onih, ki so zadostno ter znanstveno izobraženi, o njih šolski izomiki, in le taki naj bi volili, ali možje s prav posebnimi zaslugami. Tak je tudi namen ustave, katera hoče koristiti vsem ljudem, a oni morajo vedeti, kaj je in čemu je.

Slična volilna reforma je bila že predložena državnemu zboru, in predlagatelj ni bil nihče drugi, nego visokorodni gospod grof Taaffe, pokojni ministrski predsednik avstrijski, mož najblažjega spomina! Strnili pa so se črni oblaki poslancev, ki so bili drugih nazorov ter so povrh še čutili, kako bi se s tem povzdignila blagodejna moč prodirajoči novodobni šoli, ter vrgli so plemenitega grofovskega predlagatelja z načrtom vred, a misli njegove niso zatrli.

Jezikov nauk v prvem šolskem letu.

(Jakob Dimnik.)

(Dalje.)

Obravnavajo se naj tudi na enak način druge vaje pri malih črkah. Potem pridejo pa na vrsto vaje s sestavljenimi soglasniki. Vsako vajo mora učitelj prav tako natančno razpravljati, kakor vaje posameznih malih črk, drugače ne doseže predpisanega zmotra. Marsikateremu učitelju se pripeti, da znajo njegovi učenci vaje pri velikih črkah mnogo gladkeje čitati, kakor pa vaje sestavljenih soglasnikov. Temu je kriv samo učitelj, ker je te vaje preveč površno obravnaval in jih znabiti samo mehanično z učenci prečital. Ta površnost se maščuje nad učiteljem še v drugem razredu, oziroma v drugem šolskem letu, ker se učenci nad vsako tako besedo spodtikujejo, v koji se nahajajo sestavljeni soglasniki. — Poskusimo prav ob kratkem par besed iz prve vaje sestavljenih soglasnikov (lj) razpravljati. V tej vaji so našete te-te besede: ljub, lju-be-zen, ljud-je, me-tulj, molj, ze-lje, olj-ka.

Najprvo pride na vrsto razgovarjanje pred čitanjem. — (Nazorni nauk). Vzemimo si n. pr. v vzgled zadnji dve besedi: Zelje režemo iz zeljnatih glav. Zrezano zelje se natlači v kadi. V kadi se zelje skisa. Zelje je kisko. — Oljka je drevo. Iz oljkinega sadu delamo olje.

Stvarna razprava. Kaj je metulj, molj, zelje, oljka? (Učenci odgovarjajo v kratkih stavkih najprvo posamezno, potem pa skupno.)

Na to prečitajo dva- ali trikrat ta odstavek in potem pa sledi slovnična razprava: Priden učenec je ljub Bogu. Koliko besed ima ta stavek? Izgovarjajte ta stavek skupno in vdarite pri vsaki besedi s prstom ob klop! Kako se glasi četrta beseda? Koliko zlogov ima beseda ljub? Komu je priden učenec še ljub? Povej mi še ti en stavek, v katerem se nahaja beseda ljub! I. t. d.

Temu sledi pa prepisovanje.

Na ta način naj se razpravljajo tudi besede: ljubezen, ljudje i. t. d. in tako potem tudi vse druge vaje s sestavljenimi soglasniki.

Sedaj preidemo k velikim črkam. Te vaje niso težke. Vzemimo si vzgled vajo pri veliki črki L.

Pri tej vaji imamo v Razinger-Žumrovem Abecedniku navedene nastopne besede: Ljub-lja-na, Lo-ka, Le-o-pold, Lu-ci-ja, Šiš-ka, Je-ži-ca.

Stvarna razprava (nazorni nauk): Ljubljana je mesto. Naš presvetli cesar stanujejo na Dunaju. Dunaj je tudi mesto. Papež bivajo v Rimu. Rim je tudi mesto. V katerem mestu bivajo tvoji starši? — Loka je tudi mesto. — Leopold je krstno ime. Kako se imenuje tvoje krstno ime? Kako je ime našemu presvetlemu cesarju? Cesarici? Papežu? Kako je ime tvojemu očetu? Materi? — Lucija je žensko krstno ime. — Šiška je vas. Kaj je Ježica?

Slovnična razprava: Kaj je Ljubljana? Imena mest pišemo vselej z veliko začetno črko. Kaj je Šiška? Imena vasij pišemo tudi vselej z veliko začetno črko, i. t. d.

„Šiška in Ježica sta vasi blizo Ljubljane“. Štej, koliko besed ima ta stavek! Za vsakim stavkom je pika. Po piki pišemo tudi vselej z veliko začetno črko. „Leto ima štiri letne čase“. Zakaj je „Leto“ pisano v tem stavku z veliko začetno črko? — Na enak način se obravnavajo lahko vsi stavki pri tej črki in potem tudi vsi sestavki pri velikih črkah, zakaj Razinger-Žumrov Abecednik prinaša pri vsaki veliki črki več samostalnikov (lastnih imen), ki nudijo učitelju prav mnogo govorniva.

Po velikih črkah pridejo pa na vrsto kratka berila, ki se vsa naslanjajo na nazorni nauk. Nazorni nauk mora učitelj že itak celo leto gojiti, ker vadi s tem učence misliti in govoriti; zato mu ni treba teh vaj tako natančno razpravljati, ampak nazorni nauk le ob kratkem ponavlja ter razlaga samo posamezne še neznane pojme nekaterih besed. Glavni namen teh beril je pa, da se učenci vadijo v čitanju. Splošno pa veljajo pri razpravi teh beril pravila, ki smo jih omenili koj s početka.

Čestokrat se pa pripeti, da učitelj z nazornim naukom preveč pasterski postopa, ali ga pa še celo popolnoma prezira. Tako postopanje ni pedagogično. Nazorni nauk je podstava vsem drugim predmetom, in če pa otrok nima dobre podstave, bode gotovo slabo napredoval.

Nazorni nauk uči otroka misliti in govoriti ter mu pomaga, da razume učiteljev jezik. Saj nas uči izkušnja, da marsikateri otrok v 1. šolskem letu niti najkrajšega stavka ne zna ponavljati, da še celo čestokrat prav nič ne razume, kaj ga vpraša učitelj. In tukaj more le nazorni nauk pomagati. S pomočjo nazornega nauka se

vadijo čuti, posebno vid in sluh. Nazorni nauk vadi otroka tn misliti, ga seznanja z novimi pojmi ter ga obogati z znanostimi. Sploh vzbuja nazorni nauk duševno bitje otrokovo in razvija učenčevo moč, da pade potem pouk iz drugih predmetov na rodovitna tla.

Mimogrede omenim tudi nekoliko o obravnavanju nazornih vaj.

V nazorni nauk spadajo v prvi vrsti predmetje iz narave, kolikor jih je mogoče otroku pokazati. Take predmete pa, katerih ne moremo pokazati, moramo nadomestiti z modeli ali pa z dobrimi podobami.

Pri teh razpravah je pa treba paziti sledeče:

a) Otroku moramo pustiti potreben čas, da si predmet lahko natančno ogleda. Vmes pa stavi učitelj na učenca razna vprašanja; s tem se vzpodbuja in oživlja pazljivost učenčeva.

b) Pravilne odgovore naj ponavljajo učenci najpoprej posamezno, potem pa skupno.

c) Predaleč se nazorne vaje naenkrat ne smejo raztezati t. j. učitelj ne sme že prvi teden otrokom vsega razložiti in povedati o enem in istem predmetu, ampak to naj se vrši polagoma.

č) Razgovor bodi prost in neprisiljen, tako, da otrok niti ne vé, da se uči.

d) Pri vsakem predmetu, kjer je le mogoče, vzbuja in oživljal učitelj versko-nravni čut otrokov.

Nazorni nauk, ki se ponavlja skozi vse leto, da še več, skozi vso šolsko dobo, čeprav pod drugim imenom, se prične kot pripravljavni pouk precej prvi dan v prvi poluri. Prve tedne se vsaki dan ponavlja, pozneje pa zadostujejo tri polure na teden.

Otrok se mora polagoma uvesti v veliko poslopje narave. V ta namen se mora seznaniti najpoprej s predmeti iz njegove okolice, t. j. s stvarmi, s kojimi se peča, ki mu služijo kot bivališče, s kojimi se oblači ter mu služijo kot jed in pijača. Tako so sestavljene, oziroma razvrščene tudi berilne vaje v Razinger-Žumrovem Abecedniku, ki je osnovan na podstavi učnega načrta za Kranjsko, ki glede nazornega nauka za enorazrednice do trirazrednice to-le določuje v 1. šolskem letu: „Nazorne in govorne vaje, počenši s predmeti iz otrokovega obližja. Imenovanje rečij v šoli, doma in v obližji, naštevanje lahko razločljivih znakov (svojstev in dejanj); imena živalij, rastlin in rudnin.“

„Naštevanje različnih človeških opravil (rokodelstev, obrtov in umetnostij)“.

Če goji torej učitelj nazorni nauk kot pripravljavni pouk po teh predpisih vestno, mu obravnavanje takih berilnih sestavkov, ki se naslanjajo na nazorni nauk, ne bode delalo težav, zato ker vsled tega učenci glavne misli berila že več ali manj poznajo.

Vsakemu oddelku nazornega nauka pridejano je v Abecedniku še po eno ali več beril versko-nravne vsebine. Vsa ta berila se morajo obravnavati po stopinjah, koje sem koj s početka omenil. Prvi namen teh beril je pa vaja v čitanju.

Pri oddelku: **Vas** se nahaja v Razinger-Žumrovem Abecedniku berilo „Uljudni dečki“. Po zgoraj navedenih stopinjah bi se to berilo lahko tako-le obravnavalo:

Razgovarjanje pred čitanjem pri tem berilu ni neobhodno potrebno, ker je lahko umljivo. Učitelj berilo najprej pripoveduj in potem pa prav počasi čitaj naprej; potem je pa stvarno razpravljaj. Učenci bero stavek za stavkom, učitelj pa vmes poprašuj po vsebini in na ta način si prisvojé popolnoma vsebino tega berila.

Iz vsega tega, kar sem povedal, spoznamo lahko, da ima „razpravljanje beriva“ v 1. šolskem letu svojo podstavo na nazornem nauku; nazorni nauk bodi torej duša vsemu pouku v čitanju v 1. šolskem letu.

(Dalje prih.)

Vestnik.

Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Visoki deželni zbor Kranjski, 50 gld.; gosp. Štefan Francelj, učitelj v pokoju v Št. Vidu nad Vipavo, 5 gld.

Učiteljski konvikt: G. Štefan Francelj, učitelj v pokoju v Št. Vidu nad Vipavo, 5 gld.

Imenovanje. Deželnim šolskim nadzornikom za Primorje je imenovan g. Nikolaj Ravalico, profesor na učiteljsku v Gorici.

Nadzorovanje ljudskih šol. Deželni šolski nadzornik, g. J. Šuman, je nadzoroval dne 12. t. m. petrazredno deško ljudsko šolo v Škofji Loki ter se povoljno izrazil o uspehu.

Častnim članom je imenovalo „Učiteljsko društvo za Kranjski šolski okraj“ na občnem zboru dne 8. t. m. predsednika „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“, g. Luko Jelenca, učitelja v Ljubljani. Častitamo!

Umrl je dne 17. t. m. g. Leopold Belar, nadučitelj v pokoju v Ljubljani. Več o njem prihodnjič.

Učiteljski zastopnik. Učiteljstvo postojinskega okraja je izvolilo svojim zastopnikom v c. kr. okrajni šolski svet g. Antona Skalo, nadučitelja v Vipavi.

Pravila „Ljubljanskega učiteljskega društva“ so potrjena, oziroma vlada ustanovitev tega društva ni zabranila.

„Slovenski List“ piše: „Gosp. Dimnik ve, da mora biti med učitelji marsikak Eslein in zato je posnel te dni iz „Slov. Lista“ v „Učiteljskem Tovarišu“ notico, v kateri smo naštevati, koliko je med učitelji na Spodnjem Avstrijskem liberalcev, ter ji dal naslov „Pons asinorum“.

„Slovenski List“ piše: „Za zloglasno hišo je iz pedagogičnih oziriv žal vzgojiteljem mladine Dimniku, ki vzgaja otroke, Turku in Predoviču, ki vzgajata žrebeta in pujske“.

„Slovenski List“ piše: „Učitelj-skrunitelj. V Št. Hipolitu so 22. pr. m. aretovali 19letnega učitelja Julija Gattererja, navdušenega pristaša „mladih“ liberalnih učiteljev, ker je nesramen atentat napravil na neko svojo učenko. Ko je izvedela mati, da so ga žandarji odvedli v zapor, se je zgrudila nezavestna. — Ako je kozel med učitelji, se ne sme grditi ves stan, in zaradi tega „Slov. Narod“ o tem dogodku molči. „Narod“ pa tudi molči o učitelju Odstrcilu, katerega so te dni aretovali na Dunaju radi sramotnih dejanj z učenci. Tudi ta je bil pristaš „mladih naprednih učiteljev“.

„Slovenski List“ piše: „Te dni je dobil učitelj Jakob Žebre iz Starega trga pri Ložu pet dni zavora, poostrenega z dvema postoma, ker je nečastno govoril o duhovniku g. Petru Hauptmannu. Učitelju Žebretu v loškem „prežonu“ ne bo nič manj dolgčas, če je tudi „Naroda“ sedaj sram tega vspeha svojega pristaša.“

Vse te „bombe“ na učiteljski stan je izpustil gosp. Koblar v številki, ki je izšla dne 10. t. m. Komentar

si napravi lahko vsakdo sam in gotovo bode znal tudi vsakdo sam izvajati potrebne posledice napram temu gnusnemu, učiteljstvu in novi šoli najbolj sovražnemu slovenskemu listu. Bedak bi bil vsakdo izmed nas, kdor bi kakorkoli podpiral take liste in tista društva in družbe, pri katerih ima ta nasprotnik „gospode, ki je vedno lačna“, tudi najmanjšo besedo!

P. Abel je izrekel v zadnjem svojem govoru, dne 31. vel. travna ostro sodbo o naši mladini z besedami: „Take sufiantne (domišljave) mladine kot je v Ljubljani nisem še videl; tu si pa že hvalim še dunajsko mladino“. — Ne verjamemo, da bi mogel č. g. govornik v enem mesecu spoznati slovensko mladino, ker ne zna njenega jezika in ni mogel vsled tega občevati z njo; zato moramo odločno zavračati to sodbo kot neutemeljeno in krivično. Mogoče tudi, da je imel o. Abel v mislih samo nemško mladino, a tudi ta ne zasluži te sodbe. Kaj pa, če ni imel č. g. govornik namena, udariti po novi šoli?! — Uredništvo „Zgodnje Danice“ odgovarja na te govornikove besede tako-le: „Ne vemo, ali mu je bila to moška in ženska mladina — ali samo moška. — Podpisano je videlo mnogokje mladine po raznih deželah, govoreče raznih jezikov; do cela pa pozna svojo kranjsko mladino. Zato določno izjavlja, da se nikakor ne strinja s propovednikovo kritiko o naši mladini.“

Iz Ljubljane. Dnevni red okrajni učiteljski konferenci slovenskih ljudskih šol v Ljubljani, ki bode dne 27. rožnika 1899. l. ob 8. uri dopoldne v poslopju I. mestne deške petrazrednice v Komenskega ulicah. 1.) Predsednik otvori konferenco. 2.) Izvolita se dva zapisnikarja in dva overovatelja. 3.) Jakob Dimnik: „Pomlad“ (berilni sestavek št. 80 v Prvem nemškem berilu za slovenske ljudske šole.) Učna slika iz nemščine za tretji razred (v učilnici III. a razreda). 4.) Frančišek Levec: Naznanila in opazke o mestnih slovenskih ljudskih šolah. 5.) Jakob Furlan: Poročilo o podrobnem učnem načrtu za telovadbo na deških petrazrednicah s slovenskim učnim jezikom. 6.) Luka Jelenc: Poročilo o meščanskih šolah na Kranjskem. 7.) Izbor učnih knjig za šolsko leto 1899/1900. Šolska vodstva, ki želé gledé učnih knjig v prihodnjem šolskem letu kakšne izpremembe, naj pošljejo do 24. rožnika t. l. c. kr. mestnemu šolskemu svetu utemeljen nasvet, drugače pa negativno poročilo. 8.) Jožef Maier: Poročilo o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice in nasveti o nakupu novih knjig. Dotične nasvete je najkasneje do 24. t. m. pismeno naznaniti načelniku knjižničnega odbora, gospodu Jožefu Maierju. 9.) Izvolijo se trije udje knjižničnega odbora za šolsko leto 1899/1900. 10.) Izvoli se stalni odbor za šolsko leto 1899/1900. 11.) Samostalni predlogi, ki jih je najkasneje do 24. rožnika t. l. pismeno zglasiti pri stalnem odboru.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,
dne 10. rožnika 1899.

Župan-predsednik: *Iv. Hribar.*

Dunaj 15. rožnika. Ministrski svet je v svoji včerajšnji seji sklenil, aktivirati zakon o zvišanju plač državnim slugam, redarjem in finančnim paznikom z dnem 1. vel. srpana. Isti dan stopi v veljavo tudi regulacija plač državnih železniških uradnikov. Kdaj pride pa na vrsto učiteljstvo?! Para učitelj pa delaj tlako, trpi in stradaj! To je škandal XIX. veka!!

Razpisane službe: Nadučiteljsko mesto v Črnem Vrhu, učiteljsko mesto v Vipavi in učiteljsko mesto v Žireh do 11. mal. srpana; učiteljsko mesto v Trebelnem do 15. mal. srpana; na vojaški ljudski šoli v Zadru do 15. mal. srpana; nadučiteljsko mesto v Srednji vasi v Bohinju do 20. mal. srpana.

Ljubljansko učiteljsko društvo bode imelo dne 1. mal. srpana t. l. ob 8. uri zvečer v hotelu pri Lloydju (v salonu) na sv. Petra cesti svoj prvi občni zbor z naslednjim dnevnim redom: 1.) Nagovor predsednika. 2.) Poročilo pripravljavnega odbora. 3.) Volitev odbora. 4.) Določitev letnega doneska za prave in podporne društve-

nike. 5.) Pristop k „Zavezi“ in „Slovenskemu učiteljskemu društvu“. 6.) Razni nasveti. K mnogobrojni udeležbi naj-
uljudneje vabi pripravljavni odbor.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj zboruje dne 4. mal. srpana t. l. ob navadnem času v okoliški šoli v Celju z naslednjim dnevnim redom: 1. Zapisnik. 2. Petje. 3. Društvene zadeve in nasveti. 4. Zadnjič izostalo podavanje g. Petrička. 5. Iz šolske prakse. K obilni udeležbi prav uljudno vabi odbor.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 739

o. šol. sv. V krškem šolskem okraju se bodo začetkom šolskega leta 1899/1900 oddale stalno aličasno sledeče učiteljske službe:

1.) Služba učitelja-voditelja na enorazrednici v Velikem trnu pri Krškem s postavnimi dohodki, 30 gld. opravilne doklade in prostim stanovanjem.

2.) Služba učitelja-voditelja na novo ustanovljeni enorazrednici v Buseči vasi s postavnimi dohodki, 30 gld. opravilne doklade in prostim stanovanjem.

3.) Služba učitelja-voditelja na enorazrednici v Svibnjem s postavno določenimi dohodki, 30 gld. opravilne doklade, in 100 gld. stanarine.

4.) Ker je gđ. učiteljica v Veliki Dolini naredila izpit učiteljske usposobljenosti, razpisuje se tudi 3. učno mesto v Veliki Dolini v stalno nameščenje.

Prosvitci za te službe naj pravilno opremljene prošnje vlagajo po predpisanem potu do dne 16. mal. srpana 1899. l. tu-sem.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 13. rožnika 1899.

Št. 716

o. šol. sv. Na dvorazrednici na Trebelnem pri Mokronogu razpisuje se druga učiteljska služba s postavnimi dohodki v stalno aličasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati predpisanim potom do dne 15. mal. srpana t. l. tu-sem.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 12. rožnika 1899.

Listnica uredništva:

Gospod **D. M. v T.** Beri današnji članek „Regulacija učiteljskih plač“ točka 7. O drugem govori zadnja listnica. V kratkem pismo. Pozdrav!

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga da zaslužiti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviku. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemavec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jos. Petrič** — zaloga raznovrstnih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“ in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
2. **Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
3. **Miličeva tiskarna** — zaloga uradnih spisov i. t. d. — v Ljubljani, Stari trg.
4. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Kongresni trg.
5. **Šeberjeva tiskarna** v Postojini, zaloga uradnih spisov itd.
6. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
7. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani, Mestni trg.
8. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznaniila in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/3 strani 5 gld., 1/4 strani 4 gld., 1/8 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petlitvrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 3 gld.

Lastnik in založnik: „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“; tisk Miličeve tiskarnice v Ljubljani.

9. **Anton Krejči**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfvovih ulicah v Ljubljani.
10. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
11. **Kavčič & Lilleg** — „Pri zlatorogu“ — trgovina s specerijskim blagom v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
12. **Jeglič & Leskovic**, trgovina s specerijskim blagom na Jurčičevem trgu v Ljubljani.
13. **F. P. Vidic & Comp.** Tovarna lončenih peči in glinastih izdelkov, opekarna, zaloga stavbinskega blaga v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
14. **Filip Fajdiga**, mizar in trgovina s pohištvo v Prešernovih ulicah št. 50 (nasproti novi pošti) v Ljubljani.
15. **Maks Domicelj**, zaloga moke iz mlina Vinka Majdiča po en gros cenah v plombovanih vrečah po 10, 25, 50, 85 in 100 kg. na Rimski cesti (Mundova hiša) v Ljubljani.
16. **Maks Armič**, trgovina s perilom i. dr.; Sv. Petra cesta št. 4. v Ljubljani.
17. **Fran Šturm**, krojač na Bregu v Ljubljani.
18. **J. N. Potočnik**, krojač, Dunajska cesta v Ljubljani.
19. **B. Schmeltzer**, zaloga stolov, Šelenburgove ulice v Ljubljani.

Banka „Slavija“ v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi slovenskih učiteljskih društev.“

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojim!“ podpira v prvi vrsti te tvrdke.

Prva nemška slovnica

in

Prvo nemško berilo

za slovenske ljudske šole,

sestavili

A. Praprotnik, A. Razinger in A. Žumer.

Cena vezani knjigi 30 kr. se zopet dobi
v bukvarni Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Na zahtevanje se pošilja brezplačno

ilustrovani cenik

za navadne in c. kr. izključljivo privilegovane

harmonije in didaktofone.

V obila naročila se priporoča tvrdka:

Jos. Lenarčič & Comp.

na Vrhniki pri Ljubljani.

(5)